

illetve — pl. az elismert kötelmet az elismerés előtti és utáni mivoltában azonosként tekintve — közöttük is „absztrakttá” válik a kifogáskorlátozással járó ügyleti cselekmény gyakorlásától kezdve.

Dr. Székely János.

Perreutasítás jogerős ítélet után.

Az ingatlanárverést követő sorrendi tárgyaláson szükségnek jelentkező perreutasítást a Vt. 197. §-a szabályozza; kazuisztikája szerint kétségtelenül az a hitelező van a legerősebb hadállásban, akiknek követelése jogerejű ítéleten, egyességen, vagy előzetesen végrehajtható okiraton alapul.

A Vt. 197. §. 3. bekezdése u. i. a most említett hitelező követelése ellen emelt kifogások körét erősen megszorítja, mert azokat csak akkor engedí figyelembe venni, ha a kifogást tevők valószínűvé tették, hogy a követelés a végrehajtható ítélet, egyesség vagy okirat *kelte után* felmerült ténykörülmények által egészben vagy részben *megszűnt*. Ilyen esetben a bíróság vagy az adóst vagy a hitelezőt utasítja perre. Az adós perreutasítása esetén a törvénynek az az intenciója, hogy az adósnak, aki rendszerint a végrehajtást szenvedő, újabb és utolsó lehetőséget nyújtson egy végrehajtás megszüntetési per megindítására.

Ez a végrehajtás-megszüntetési per előnyösebb az adósra, mint a Ppé. 39. §-a alapján indított per, mert ez utóbbi csak az esetben bír halasztó hatállyal, ha az adós közokirattal, vagy teljes bizonyító erejű okirattal bizonyítja a végrehajtási jog elenyészését és ha egyben betartja a Vt. 31. §.-ában előírt három napos perindítási határidőt is. Ellenben a sorrendi tárgyaláson perreutasított adós részéről elegendő, ha kifogását valószínűvé teszi és a Vt. 202. §-ában előírt két évi kamatkülönbözetet a hitelező kívánságára letéttel biztosítja. Ez esetben u. i. a kifogásolt tételnek megfelelő összeget a megindított per jogerejű eldöntéséig visszatartják, tehát a perindításnak halasztó hatálya lesz.

A törvényhozó elgondolása azonban a gyakorlati életben nem mutatkozott kielégítőnek, mert a kifogásokat felette szűk körben jelölte ki. Felmerültek olyan esetek, amikor a hitelező követelését nem lehetett sorozni annak ellenére, hogy a követelés *nem* a jogerős ítélet, stb. *kelte után* szűnt meg, illetve, hogy formailag egyáltalán meg sem szűnt.

A követelések ellen támasztható kifogásokat u. i. két főcsoportba sorozhatjuk:

A legegyszerűbb és leggyakoribb eset, hogy a követelést kifizették vagy az a sorrendi tárgyalás időpontjában valami más okból nem áll már fenn. Ámde a követelés megszűnése a törvény (197. §. 3.) szövegével ellentétben, nemcsak a végrehajtható ítélet, egyesség, vagy okirat *kelte* után következhetett be, hanem *annak kelte előtt is*, pl. abban az időben, amikor a meg-

szűnés tényét a Pp. szabályai szerint a határozatot megelőző peres eljárásban érvényesíteni nem lehetett.¹⁾

A második csoportba tartoznak viszont azok az esetek, amikor az adós — végrehajtást szenvedő, — és egyik hitelező a többi hitelező kárára összejártszva, *szinleges követelést* kívántak soroztatni vagy a perlést és ítélelhozatalát a *törvény megkerülésére* igyekeztek felhasználni.

Ily esetekben a kir. Kúria ugyancsak jogsegélyt nyújt. Az 50. sz. T. Ü. H.-ának utolsó bekezdése szerint kivételesen megengedi, hogy a követelés fenn nem állása, illetve szinleges követelés sorozása esetén olyan hitelező ellen, aki a részére sorozott összeget rosszhiszeműen vette fel, külön perúton lehessen fellépni. A kir. Kúria legutóbb hozott határozatában (P. V. 2304/1934. sz.) ugyancsak ezen jogelvet hangsúlyozza, de a külön per indítását ahhoz a *feltételhez köti*, hogy a kifogás alapjául szolgáló ténykörülmények a per útján fellépni szándékozó hitelező előtt a *sorrendi tárgyaláson ismeretlenek voltak vagy azok csak később jutottak tudomására*. Álláspontjának alátámasztása végett az idézett T. Ü. H.-ra hivatkozik.

Az 50. sz. T. Ü. H.-nak utolsó bekezdése valóban említi ezen kritériumokat, de ezek szerintünk nem lehetnek a perindításnak elengedhetetlen feltételei. A Kúriának úgy az 50. sz. T. Ü. H.-ában, mint a 400. sz. elvi határozatában megnyilatkozó álláspontja szerint ugyan a sorrendi végzés jogerőre emelkedése elzárja a további pereskedés útját, ezért a feleket arra szorítja, hogy vélt sérelmeiket felfolyamodás segítségével igyekezzenek orvosoltatni. Amde a követelés megszűnése csak kivételes esetekben²⁾ bizonyítható felfolyamodás keretében, a másik csoportba tartozó jogi tények, különösen az összejártság (szinlegesség) bizonyítására és elbírálására pedig a perenkívüli eljárás szerintünk *egyáltalán* nem alkalmas. Különben is ugyanaz a jogpolitikai indok, melyre hivatkozással az 50. sz. T. Ü. H. a külön perútat kivételesen megengedi,³⁾ akkor is fennforog, ha a hitelező előtt a jogerős ítélet megdöntésére alkalmas körülmények a sorozás alkalmával ismeretesek voltak, de a hitelező azok felhozását, illetve a felfolyamodás benyújtását valami okból elmulasztotta.

A perisméltésről szóló tanulmányunkban a joggyakorlat ismertetésénél utaltunk arra, hogy a Kúria megengedte a bírói

¹⁾ Elvileg nem helyeselhető tehát az a döntés, mely a keltet megelőző tényekre alapított kifogást nem vette figyelembe. (C. 1894. nov. 20., 10.218/1893. M. 13.427., Vincenti—Borsodi: Végrehajtási eljárás, 606.)

²⁾ Pl. ha több ingatlan lett elárverezve és a hitelező valamelyik árverési tömegeből már kielégítést nyert.

³⁾ „... az, hogy bárki más kárával gazdagodjék, a törvény- és az igazsággal ellenkezik.” Más esetben a hitelező rosszhiszemű megrövidítését is elegendő perindítási oknak találták: „... midőn a kielégítéstől elesett hitelező megrövidítését a pénzfeltevő hitelező rosszhiszemű eljárása okozta, mivel akkor a rosszhiszemű megrövidítés ad önálló alapot, de csak a rosszhiszemű eljáró ellen. (C. 1894. febr. 27., 195. M. 13426. Vincenti—Borsodi: Végrehajtási eljárás, 605.)

egységnek önálló keresettel való megtámadását, amikor az egységben foglalt tartozáselismerésnek nem volt más célja, mint a jelzálogos hitelezők kijátszása,⁴⁾ továbbá amikor a perbevitt követelés törvénybe ütköző módon keletkezett és azt a perben elhallgatták.⁵⁾ Ezen megismételt perekben a jogilag jelentős tények a jogerős ítélet, egység kelte *előtt* merültek fel, dogmatikailag tehát csak perújításnak lett volna helye, a Kúria azonban az anyagi igazság érvényesülése céljából megengedte, hogy ezen perek a perújításra előírt határidőkre való tekintet nélkül legyenek folyamatba tehetőek. Ha pedig a joggyakorlat az anyagi igazságot súlyosan sértő jogerős ítéletek és egységek megtámadásának lehetőségi körét kitágítja, akkor nem tartjuk következetesnek, hogy a végrehajtási tömeg felosztásánál jogsérelmet szenvedő fél az ilyen pernek megindításától elzárások kizárólag abból az okból, mert a sorrendi tárgyaláson nem élt kifogással, illetve nem nyújtott be egy előreláthatóan eredményre nem vezető felfolyamodást.

Bár a perrendtartásban nincs kimondva, mégis perjogunk alapvető elvének tekinthetjük, hogy az ítélet jogereje csak a perben állott felekre terjed ki. Ez a szabály azonban több irányban áttörést szenvedett. Így pl. a kielégítési alap közossége oly körülmény, amely szükségessé teszi, hogy az ítélet jogereje kivételképen másokra is kiterjesztessék.⁶⁾ A Kúria ezt a perjogi tételt fent idézett határozatában is magáévá tette⁷⁾ és hangsúlyozta, hogy a jogerős és perújítás útján meg nem döntött ítélettel ellentétes határozatot elérni sem a ténymegállapítás leontásával, *sem már előbb fennforgott, de fel nem hozott kifogásokkal*, sem ellenkező jogi állásponttal a közös kielégítési alapon érdekelt többi hitelezőnek sem lehet.⁸⁾ Ha azonban a gyakorlat az ismétlési tilalom elvét az adós (végrehajtást szenvedő), érdekében több esetben áttörte és bíróságaink mindannyiszor igyekeznek segítséget nyújtani, valahányszor az adós valami kirívó anyagi jogi sérelem miatt támadja meg a jogerős ítéletet, vagy egységet (perismétlés), akkor *ugyanezen irányzatnak kell érvényesülni a hitelező érdekében is*. A hitelező u. i. a kifogásolási jog szempontjából az adóssal egyenlő jogállású, mégha a keresete felett hozandó ítélet korlátozottabb joghatállyal fog is bírni,⁹⁾ mint az adós keresetét elbíráló ítélet, amely nemcsak a végrehajtási lépéseket akaszthatja meg, hanem a korábbi ítélet félretételével a követelés fenn nem állását is kimondhatja.

Ha tehát a kifogásoló hitelező szintén *súlyos* anyagi jogi sérelmet panaszol, keresete elbírálásának nem állhat útjában azon formai körülmény: vajjon keresetének tényalapja a sor-

⁴⁾ C. IV. 4177/1933. sz., J. H. 1934. 561. sz.

⁵⁾ P. V. 3214/1918. sz., Pj. dt. V.—12.

⁶⁾ Magyary: A magyar polgári perjog. 619.

⁷⁾ P. V. 2304/1934. sz.: „... az egyik hitelező javára fennálló marasztaló ítélet anyagi jogereje a kielégítési alap közösségénél fogva érdekelt többi hitelezőre is kihat.”

⁸⁾ P. V. 2304/1934. sz.

⁹⁾ Csak a felosztandó tömeget, illetve a sorrendi végzést fogja érinteni.

rendi tárgyaláson előtte már ismeretes volt-e vagy sem. Lehet, hogy a tényállás ismeretes volt, de talán a fontosabb tényállás-elemek vagy a döntő bizonyítékok csak később jutottak tudomására. Vajjon megnyugvást fog-e kelteni az a döntés, mely a keresetet kizárólag ilyen alaki okból utasítja el? A kereseteket — hacsak a törvény kivételt nem tesz, — mindig *érdemben* kell elbírálni. A kifogások emelésének, a felfolyamodásnak, a perretasítási határidő betartásának kétségtelenül megvan a nagy rendészeti jelentősége a végrehajtási tömeg mielőbbi felosztása érdekében. Amde ezek az alaki jelentőségű jogszabályok a hitelező anyagi természetű jogait meg nem szüntethetik. A perindítási határidők betartása pl. van olyan jogilag jelentős tény, mint a kifogások emelése, a német Z. P. O. 878. §-a azonban mégis kifejezetten megengedi, hogy a hitelező jogait a perindítási határidő elmulasztása esetén, sőt még a vételár felosztás után is külön per útján érvényesíthesse. *Ily. dr. Nagy Dezső.*

A hátralékos lakásán köztartozás miatt foganatosított végrehajtás és az igényper. Az 1923:VII. t.-c. 48. §-a, úgyszintén az 1927. évi 600/P. M. számú hivatalos összeállítás (K. K. H. Ö.) és ennek végrehajtása tárgyában kiadott 1927. évi 60.000 számú utasítás 59. §-a szerint köztartozások miatt a hátralékos lakásán foganatosított végrehajtási igénykeresetnek helye nincsen, hanem csak az adózó egyéb helyiségében, üzletében, raktárában, irodahelyiségében stb. foganatosított végrehajtásoknál van igénykeresetnek az ott szorosan meghatározott esetekben helye. Az adókezelési törvény tehát azt a nagy privilegiumot adta meg a kir. Kincstárnak, hogy az esetben, ha az adózó lakásán foganatosítják köztartozás miatt a zálogolási eljárást, a kincstárral szemben ki van zárva az igénykereset lehetősége, vagyis bármiféle címen van az adózó lakásában idegen tárgy elhelyezve, az idegen tulajdonos a foglalás feloldása iránt igénykeresettel fel nem léphet. Már ez a rendelkezés óriási rést ütött a magánjogon s még az államháztartás súlyos helyzete is legfeljebb azt tette volna megengedhetővé, hogy a házastársak, vagy rokonok igénykeresete zárassék ki a Kincstárral szemben, de már rendkívül messzemenő intézkedés az, hogy a Kincstár bármely idegen személy tulajdonára is ráteheti a kezét köztartozás miatt, akinek a hátralékos tartozásához semmi köze nincsen.

Újabbban azonban a törvény valódi értelmén, — amely már maga is súlyos veszedelme a magánjognak — még messze túlmenőleg az adóhatóságok olymódon járnak el, hogy a hátralékos lakása alatt nemcsak a szó közönséges és jogi értelmében vett lakást értenek, vagyis azt a lakást, mely a szó mindennapi és jogi értelmében ténylegesen a hátralékosé, vagyis amellyel ő rendelkezik, hanem oly messzemenően akarják a törvény armúgy is szigorú rendelkezését kiterjeszteni, hogy ahol a hátralékos bármiféle címen (akár szivességi alapon, családi kapcsolat alapján, vagy albérlőként) lakik, az szerintük *az ő lakása* és így annak tartozása fejeben, aki egy lakrészt albérlésben bír, vagy szivességből ingyenesen, ideiglenesen szállást kap valahol,